

ROZPOCZĘCIE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ W POLSCE PRZEZ CUDZOZIEMCA

PORADNIK DLA PRZEDSIĘBIORCÓW

Lubasz i Wspólnicy - Kancelaria Radców Prawnych sp. k.

Kontakt: info@lubasziwspolnicy.pl

Biuro w Łodzi: ul. Żwirki 17, Łódź 90-539, Tel.+48 42 631 94 44, +48 42 631 94 46

Biuro w Warszawie: ul. Bonifraterska 17 (piętro 23), 00-203 Warszawa, Tel. +48 22 526 55 20

Biuro we Wrocławiu: ul. Sikorskiego 5/17, 53-659 Wrocław, Tel.+48 71 735 10 71

Spis treści:

I. Wstęp.....	3
II. Rozpoczęcie prowadzenia działalności gospodarczej przez obywateli Ukrainy na terytorium Polski.....	3
III. Kontynuowanie na terytorium Polski działalności prowadzonej dotychczas w Ukrainie	5
IV. Opodatkowywanie dochodów uzyskiwanych przez obywateli Ukrainy z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej.....	6

I. Wstęp

Podstawowe informacje dotyczące zakładania działalności gospodarczej w Polsce dostępne są pod adresem: <https://www.biznes.gov.pl/pl/portal/00806>. Poniżej przedstawiamy wybrane – w naszej opinii najważniejsze – informacje dotyczące tego zagadnienia.

Równocześnie wskazujemy, że poniższe informacje uwzględniają zmiany, wprowadzone przez Ustawę z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz. U. z 2022 r., poz. 583; dalej **Specustawa dot. pomocy obywatelom Ukrainy**”).

II. Rozpoczęcie prowadzenia działalności gospodarczej przez obywateli Ukrainy na terytorium Polski

Do momentu wprowadzenia Specustawy dot. pomocy obywatelom Ukrainy, zastosowanie miały przepisy Ustawy z dnia 6 marca 2018 r. o zasadach uczestnictwa przedsiębiorców zagranicznych i innych osób zagranicznych w obrocie gospodarczym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2022 r., poz. 470, *tekst jednolity*), zgodnie z którą obywatele Ukrainy mogli (i mogą nadal) podejmować i wykonywać działalność gospodarczą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na takich samych zasadach, jak obywatele polscy, jeżeli posiadali:

- status uchodźcy;
- zgodę na pobyt ze względów humanitarnych lub zgodę na pobyt tolerowany;
- zezwolenie na pobyt stały;
- zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej;
- zezwolenie na pobyt czasowy udzielone m.in.:
 - w związku z podjęciem studiów na terytorium Polski,
 - prowadzeniem badań naukowych lub prac rozwojowych,
 - w celu połączenia się z rodziną,
 - w związku ze spełnieniem innych warunków umożliwiających pobyt czasowy.

Specustawa dot. pomocy obywatelom Ukrainy wprowadziła dodatkową uproszczoną procedurę umożliwiającą podjęcie działalności gospodarczej, ponieważ zgodnie z jej art. 23:

1. Obywatele Ukrainy, których pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej uznaje się za legalny na podstawie niniejszej ustawy lub ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2021 r. poz. 2354 oraz z 2022 r. poz. 91 i 583), **mogą podejmować i wykonywać działalność gospodarczą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na takich samych zasadach jak obywatele polscy**, z zastrzeżeniem ust. 2;
2. Uprawnienie, o którym mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem uzyskania przez obywatela Ukrainy numeru PESEL;
3. W przypadku, gdy pobyt przedsiębiorcy obywatela Ukrainy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przestanie być legalny na podstawie niniejszej ustawy lub ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, przedsiębiorca podlega wykreśleniu z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej;

Powyższe oznacza, że jeżeli obywatel Ukrainy spełni ww. warunki, uprawniony jest do rozpoczęcia i prowadzenia **jednoosobowej działalności gospodarczej** na terytorium Polski.

Do rozpoczęcia takiej działalności konieczne jest uzyskanie uprzedniego wpisu do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej („CEIDG”).

Rejestracja działalności w CEIDG może odbyć się:

- na podstawie złożonego w dowolnym urzędzie gminy wniosku;
- online (jednak jest wtedy konieczny numer PESEL do dokonania rejestracji – informacja o tym jak uzyskać numer PESEL – znajduje się poniżej, na str. 3).

Równocześnie mogą oni prowadzić działalność gospodarczą w formie **spółek osobowych i kapitałowych**. Dotyczy to zarówno zakładania takich spółek od podstaw, jak i nabywania ogółu praw i obowiązków, udziałów lub akcji.

Obywatele Ukrainy niespełniający powyższych warunków również mogą prowadzić działalność gospodarczą na terenie Polski, z zastrzeżeniem, że jest to dopuszczalne wyłącznie w określonych w przepisach formach:

- spółek osobowych, tj.:
 - spółki komandytowej;
 - spółki komandytowo-akcyjnej.
- spółek kapitałowych, tj.:
 - spółki z ograniczoną odpowiedzialnością;
 - prostej spółki akcyjnej;
 - spółki akcyjnej;

Dozwolone jest zarówno zakładanie nowych spółek jak i przystępowanie do takich spółek lub nabywanie ich udziałów lub akcji.

Wszystkie nowe spółki podlegają rejestracji w Krajowym Rejestrze Sądowym („KRS”), która może odbywać się online poprzez:

- system S24 - <https://ekrs.ms.gov.pl/s24/> (w przypadku założenia spółki za pomocą wzorca umowy, udostępnionego w systemie teleinformatycznym – co dotyczy wyłącznie spółki jawnej, spółki komandytowej oraz spółki z ograniczoną odpowiedzialnością), lub
- portal PRS - <https://prs.ms.gov.pl/krs> (w przypadku zawiązania nowej spółki – stosownie do wymogów ustawowych – w formie aktu notarialnego albo w formie pisemnej).

Rejestracja spółki i założenie konta w ww. systemach wymaga potwierdzenia za pomocą Profilu Zaufanego lub podpisu kwalifikowanego. Do założenia Profilu Zaufanego oraz do opatrzenia zgłoszenia podpisem kwalifikowanym również niezbędny jest numer PESEL.

W przypadku chęci nabycia albo objęcia udziałów lub akcji w spółce, która jest właścicielem nieruchomości, wymagane jest posiadanie zezwolenie ministra właściwego ds. wewnętrznych.

Jak uzyskać numer PESEL:

- Nr Pesel jest otrzymywany z urzędu, jeżeli cudzoziemiec melduje się na pobyt w Polsce powyżej 30 dni;
- cudzoziemiec może zawnieść do **urzędu gminy** o nadanie numeru PESEL, podając jednocześnie odpowiednią podstawę prawną we wniosku (czyli przepis, z którego wynika obowiązek posiadania numeru PESEL).

Wniosek o nadanie numeru PESEL nie podlega opłacie.

Przydatny link: <https://www.gov.pl/web/gov/uzyskaj-numer-pesel--usluga-dla-cudzoziemcow-ua>

Dodatkowe wymagania:

Należy pamiętać, że określone formy działalności gospodarczej mogą być obarczone dodatkowymi wymaganiami. Te mogą dotyczyć samego przedsiębiorcy lub konieczności uzyskania dodatkowych pozwoleń. Tytułem przykładu: przy rozpoczęciu działalności związanej z prowadzeniem lokalu gastronomicznego, przedsiębiorca będzie musiał spełnić szereg wymagań sanitarno-technicznych odnośnie samego lokalu jak i jego personelu. Ponadto, jeżeli taki przedsiębiorca chciałby serwować w lokalu alkohol, musi dodatkowo uzyskać odpowiednią koncesję na obrót alkoholem, bez której jego podaż nie będzie legalna.

III. Kontynuowanie na terytorium Polski działalności prowadzonej dotychczas w Ukrainie

Oddział przedsiębiorcy prowadzącego działalność gospodarczą w Ukrainie na terytorium Polski

Zgodnie z art. 14 ust 2 Ustawy z dnia 6 marca 2018 r. o zasadach uczestnictwa przedsiębiorców zagranicznych i innych osób zagranicznych w obrocie gospodarczym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przedsiębiorcy, którzy nie pochodzą z państw członkowskich Unii Europejskiej, mogą tworzyć oddziały na terytorium RP na zasadzie wzajemności.

Obecnie obowiązujące Polskę oraz Ukrainę umowy międzynarodowe dopuszczają powyższą możliwość.

Należy pamiętać, że **w ramach oddziału przedsiębiorca może wykonywać działalność gospodarczą wyłącznie w zakresie, w jakim prowadzi tę działalność w Ukrainie.**

W celu utworzenia oddziału konieczne jest uzyskanie jego wpisu do rejestru przedsiębiorców KRS. Wniosek o wpis należy złożyć elektronicznie za pośrednictwem portalu PRS (<https://prs.ms.gov.pl/krs>).

Dokumenty należy złożyć do sądu rejonowego (sądu gospodarczego) właściwego ze względu na siedzibę oddziału. Dodatkowo konieczne jest ustanowienie osoby upoważnionej do reprezentowania przedsiębiorcy w oddziale.

Do wniosku o rejestrację oddziału należy dołączyć m.in. poniższe dokumenty:

1. uchwałę właściwego organu w sprawie powołania oddziału wraz z uwierzytelnionym tłumaczeniem na język polski;
2. adres w Polsce osoby upoważnionej w oddziale do reprezentowania przedsiębiorcy zagranicznego;
3. akt założycielski, umowę lub statut wraz z uwierzytelnionym tłumaczeniem na język polski;
4. odpis z właściwego rejestru, do którego wpisany jest przedsiębiorca zagraniczny wraz z uwierzytelnionym tłumaczeniem na język polski;
5. ewentualnie inne dokumenty, na przykład pełnomocnictwo oraz dowód uiszczenia opłaty skarbowej za pełnomocnictwo.

Przedsiębiorca może rozpocząć działalność w ramach oddziału **dopiero po uzyskaniu wpisu do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego.**

Tworząc oddział, należy także wiedzieć, że:

- Przedsiębiorca musi używać do oznaczenia oddziału oryginalnej nazwy przedsiębiorcy zagranicznego wraz z przetłumaczoną na język polski nazwą formy prawnej przedsiębiorcy oraz dodaniem wyrazów "oddział w Polsce";
- Przedsiębiorca musi prowadzić dla oddziału oddzielną rachunkowość w języku polskim, zgodnie z polskimi przepisami o rachunkowości;
- Konieczne jest zgłaszanie ministrowi właściwemu do spraw gospodarki wszelkich zmian stanu faktycznego i prawnego w terminie 14 dni od ich wystąpienia, dot. otwarcia likwidacji przedsiębiorcy z Ukrainy, który utworzył oddział, lub jeżeli przedsiębiorca ten utracił prawo do wykonywania działalności gospodarczej;
- Oprócz samej rejestracji spółki w KRS konieczne jest również zgłaszanie danych uzupełniających do urzędu skarbowego (np. numeru rachunku bankowego).

IV. Opodatkowywanie dochodów uzyskiwanych przez obywateli Ukrainy z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej

W zależności od **formy prowadzonej działalności** opodatkowanie kształtuje się w różny sposób:

1. Kiedy cudzoziemiec dokonuje wpisu do **Centralnej Ewidencji Informacji Działalności Gospodarczej**, może on wybrać opodatkowanie dochodów według:
 - a) skali podatkowej 17% lub 32%;
 - b) podatkiem liniowym, który wynosi 19%;
 - c) w formie ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych (stawka jest uzależniona m.in. od rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej).

Wyboru formy opodatkowania cudzoziemiec dokonuje podczas rejestrowania swojej działalności, spośród wskazanych powyżej dostępnych form opodatkowania. Wybór innej

formy opodatkowania niż skala podatkowa uniemożliwia rozliczenie wspólnie z małżonkiem oraz korzystanie z wielu ulg podatkowych.

Cudzoziemcy, którzy wybrali opodatkowanie według skali podatkowej, składają zeznanie roczne na formularzu PIT-36, w którym powinni także uwzględnić inne dochody, w tym te uzyskane z umowy o pracę. Podatek liniowy rozlicza się zaś na formularzu PIT-36L, zaś ryczałt od przychodów ewidencjonowanych na formularzu PIT-28.

Rezydencja podatkowa.

Należy ocenić ją indywidualnie dla każdego podatnika. Za polskiego rezydenta podatkowego uznaje się osobę, która spełnia jeden z trzech warunków: albo przebywa w RP przez ponad 183 dni w roku, albo ma tu centrum interesów osobistych, albo centrum interesów gospodarczych (łącznie zwanych „ośrodkiem interesów życiowych”). **Nie ma jednak jasnych reguł w jaki sposób należy tę kwestię ocenić w stosunku do cudzoziemców.** Nowelizacja Specustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w art. 52zj zakłada, że wystarczy pisemne oświadczenie cudzoziemca o posiadaniu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej centrum interesów osobistych lub gospodarczych (ośrodka interesów życiowych) w celu ustalenia rezydencji podatkowej.

Jeśli cudzoziemiec jest polskim rezydentem podatkowym, rozlicza się z podatku na zasadach określonych wyłącznie w polskich przepisach. Jeśli jednak przedsiębiorca jest ukraińskim rezydentem podatkowym, to podlega w Polsce ograniczonemu obowiązkowi podatkowemu, czyli tylko od dochodów (przychodów) osiąganych na terytorium naszego kraju (art. 3 ust. 2a PIT). Przy czym za dochody (przychody) osiągnięte na terytorium Polski ustawodawca uważa m.in. dochody (przychody) z działalności gospodarczej prowadzonej na terytorium Polski (art. 3 ust. 2b pkt 3 PIT). Wspomniane regulacje stosuje się z uwzględnieniem umów o unikaniu podwójnego opodatkowania, których stroną jest Polska. Te zaś przewidują, że zyski przedsiębiorstwa umawiającego się państwa podlegają opodatkowaniu tylko w tym państwie, chyba że przedsiębiorstwo prowadzi działalność w drugim umawiającym się państwie (tj. w Polsce) przez położony tam zakład.

W konsekwencji, od dochodu uzyskanego z tytułu działalności prowadzonej w Polsce, cudzoziemiec powinien w Polsce opłacać podatek dochodowy zgodnie z przepisami ustawy o PIT, a w państwie swojej rezydencji będzie mógł zastosować właściwą metodę o unikania podwójnego opodatkowania.

2. Działalność prowadzona w formie **spółek komandytowych** lub **komandytowo-akcyjnych** opodatkowana jest dwukrotnie: spółka jest zobowiązana do zapłacenia podatku dochodowego od osób prawnych (CIT co do zasady w wysokości 9% lub 19%) od swoich dochodów, zaś wspólnicy (komplementariusze oraz komandytariusze w spółce komandytowej, a także komplementariusze i akcjonariusze w spółce komandytowo-akcyjnej) opłacają podatek dochodowy (PIT lub CIT co do zasady w wysokości 19%) przy wypłacie na ich rzecz zysku.

W wypadku spółek komandytowych i komandytowo-akcyjnych komplementariusz pomniejsza wysokość podatku, płaconego przy wypłacie dywidendy, o przypadającą na niego część podatku, zapłaconą przez spółkę.

Komandytariusz zaś, przy spełnieniu ustawowych warunków, może w swoim rozliczeniu uwzględnić zwolnienie, zgodnie z którym wolne od podatku są kwoty stanowiące 50% przychodów uzyskanych przez niego z tytułu udziału w zyskach w spółce komandytowej, mającej siedzibę lub zarząd na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, nie więcej jednak niż 60 000 zł, uzyskanych w roku podatkowym odrębnie z tytułu udziału w zyskach w każdej takiej spółce komandytowej, w której podatnik jest komandytariuszem.

Powyższe mechanizmy ograniczają zatem skutek podwójnego opodatkowania zysków osiągniętych w ramach spółek komandytowych i komandytowo-akcyjnych.

3. Działalność prowadzona w formie **spółki jawnej** jest opodatkowana w zależności od struktury właścicielskiej. Spółka jest opodatkowana podatkiem dochodowym od osób prawnych (CIT 9% lub 19%), jeżeli łącznie spełnione są następujące przesłanki:
 - a. spółka ma siedzibę lub zarząd w Polsce
 - b. jej wspólnikami nie są wyłącznie osoby fizyczne
 - c. spółka nie złoży przed rozpoczęciem roku obrotowego informacji o podatnikach podatku CIT oraz podatnikach podatku PIT, posiadających, bezpośrednio lub za pośrednictwem podmiotów niebędących podatnikami podatku dochodowego, prawa do udziału w zysku tej spółki.

Jeżeli spółka nie będzie podatnikiem CIT, podatnikami podatku dochodowego stają się poszczególni wspólnicy spółki – każdy płaci podatek indywidualnie. Wspólnicy, którymi są spółki kapitałowe, zapłacą CIT. Z kolei wspólnik, którym jest osoba fizyczna, rozpoznaje udział w zysku jako dochody z działalności gospodarczej. Wspólnicy rozliczają osiągnięte dochody w spółce jawnej w proporcji do przysługującego im udziału w zysku spółki jawnej.

4. Działalność prowadzona w formie **spółek kapitałowych** opodatkowana jest dwukrotnie: spółka jest zobowiązana do zapłacenia podatku dochodowego od osób prawnych (CIT co do zasady w wysokości 9% lub 19%) od swoich dochodów, zaś wspólnicy opłacają podatek dochodowy (PIT lub CIT co do zasady w wysokości 19%) przy wypłacie na ich rzecz zysku. W wypadku spółek kapitałowych nie przewidziano specjalnych reguł opodatkowania wspólników będących osobami fizycznymi.
5. Zakład przedsiębiorcy zagranicznego (w tym oddział) nie jest odrębnym podatnikiem podatku dochodowego w Polsce. Zakład nie jest bowiem podmiotem podatkowym, gdyż podmiotem takim pozostaje przedsiębiorca zagraniczny.

Przedsiębiorcy powinni pamiętać także o innych zobowiązaniach podatkowych (m.in. związanych z podatkami VAT lub PCC, czy podatkiem od nieruchomości, które to zobowiązania mogą powstać w toku prowadzonej działalności gospodarczej), a także obowiązkach na gruncie ubezpieczeń społecznych, w tym opłacania składek na ubezpieczenia społeczne.